

JAARVERSLAG 2015

Samenvatting (NL)

Samenvatting

Verzekeringen en bedrijfspensioenen vervullen een belangrijke rol in de economie. Met een vermogenswaarde van meer dan twee derde van het bbp van de EU ¹ is de verzekeringsbranche een belangrijk onderdeel van de financiële sector die bijdraagt tot economische groei en financiële stabiliteit door risico's af te dekken en spaargelden aan te trekken. Bedrijfspensioenen zijn niet minder belangrijk; niet alleen leveren ze een bijdrage aan de economie, maar bieden ook bescherming tegen het risico van armoede na pensionering. De Europese Autoriteit voor verzekeringen en bedrijfspensioenen (Eiopa) werd in 2011 opgericht als een onafhankelijke Europese toezichhoudende autoriteit. Haar kerntaken bestaan uit ondersteuning van de stabiliteit van het financiële stelsel, het garanderen van de transparantie van markten en financiële producten en bescherming van verzekeringnemers en deelnemers aan pensioenregelingen en begunstigen van pensioenregelingen. Het jaarverslag 2015 van Eiopa beschrijft de belangrijkste resultaten van de Autoriteit en biedt informatie over de wijze waarop Eiopa de haar toegewezen middelen beheert om haar doelstellingen te verwezenlijken.

In het jaarverslag 2015 van Eiopa worden de voornaamste resultaten van de Autoriteit in het kader van haar doelstellingen beschreven. Die doelstellingen zijn:

- de consumentenbescherming versterken;
- tijdig voorzien in goede regelgeving;
- zorgen voor kwaliteit, convergentie en consistentie van het toezicht;
- bevorderen van financiële stabiliteit; en
- zich verder ontwikkelen tot moderne, competente autoriteit.

Ook wordt in het jaarverslag aangegeven hoe Eiopa de haar toegewezen middelen beheert om deze doelstellingen te verwezenlijken.

¹ Circa 70 % in 2014 – Bron: statistieken van Eurostat en Eiopa over (her)verzekering in de EU/EER, <https://eiopa.europa.eu/financial-stability-crisis-prevention/financial-stability/statistics>

Informatiebox: De vijf belangrijkste resultaten in 2015

- Afronding van het Insurance Single Rulebook gemeenschappelijke rulebook voor verzekeringen: productie van de tweede reeks technische uitvoeringsnormen en richtsnoeren van Solvency II.
- Toezicht op gedrag: vaststelling van de nieuwe strategische aanpak voor een alomvattend preventief, op risicogebaseerd kader voor gedragstoezicht en de eerste thematische onderzoek betreffende verzekeringen voor mobiele telefoons.
- Implementatie van de procedure en methodologie voor de maandelijkse bekendmaking van de onder Solvency II vereiste risicovrije rente.
- Pan-Europees persoonlijk pensioenproduct (PEPP): concept van Eiopa vervat in een consultatiedocument over de vereisten voor het opzetten van het PEPP.
- Balansbeoordeling en stresstest voor de Roemeense verzekeringssector.

Versterken van de consumentenbescherming

Een belangrijke ontwikkeling op het vlak van consumentenbescherming was de vaststelling van een nieuwe **strategische aanpak voor een alomvattend preventief, risicogebaseerd kader voor gedragstoezicht**. Dit cruciale instrument voor een EU-brede aanpak van risico's in verband met het gedragstoezicht zal berusten op gedegen inzicht in consumentengedrag, evenredigheid en tijdige anticipatie op nieuwe gedragsrisico's, en op preventie van schade voor consumenten in de hele Unie. **"Thematische onderzoeken"** staan hierbij centraal. Een eerste proeftraject betrof de mobiele telefonie uitgevoerd, die is uitgevoerd en afgesloten betrof een analyse van verzekeringen voor mobiele telefoons. Teneinde haar **interventiebevoegdheden voor verzekeringsgebaseerde beleggingsproducten** beter te kunnen toepassen, heeft Eiopa in 2015 indicatoren vastgesteld op basis waarvan kan worden bepaald of ingrijpen van de Autoriteit noodzakelijk is.

Wat betreft het tegengaan van belangenverstrengeling bij de rechtstreekse en intermediaire verkoop van verzekeringsgebaseerde beleggingsproducten heeft Eiopa een technisch advies aan de Commissie uitgebracht met beleidsaanbevelingen voor het herkennen van en omgaan met het probleem. Onder leiding van de Autoriteit is sectoroverschrijdend gewerkt aan de ontwikkeling van het **essentiële-informatiedocument** (Key Information Document – KID) overeenkomstig de verordening inzake verpakte retailbeleggingsproducten en verzekeringsgebaseerde beleggingsproducten (PRIIP's). In de eerste helft van 2015 hebben twee publieke raadplegingen plaatsgevonden, één om de beste modellen voor een consumentvriendelijke presentatie van informatie te vinden en de andere om maatstaven

Samenvatting

voor risico's, prestaties en kosten van het product te berekenen. De modellen voor het essentiële-informatiedocument zijn ook onder consumenten getest. Verder is in het najaar van 2015 een publieke raadpleging van start gegaan over de ontwerp tekst van de technische regelgevingsnormen inzake essentiële-informatiedocumenten voor PRIIP's. Op het vlak van bedrijfspensioenen heeft Eiopa **verslagen uitgebracht over de informatie omtrent de kosten en vergoedingen van instellingen voor bedrijfspensioenvoorzieningen** tijdens de fase vóór deelneming en de uitvoeringsfase en de beleggingsopties voor deelnemers aan beschikbare premieregelingen, waarin problemen worden gesignaleerd die moeten worden aangepakt om hen in staat te stellen goede beslissingen over hun pensioenplan te nemen.

Tijdig voorzien in goede regelgeving

Het belangrijkste resultaat van Eiopa sinds haar oprichting was de afronding in 2015 van het Insurance Single Rulebook Met de **tweede reeks technische uitvoeringsnormen en richtsnoeren van Solvency II** ten behoeve van een consistente, geharmoniseerde toepassing van de richtlijn met ingang van januari 2016, is de regelgevingsagenda van de Autoriteit wat Solvency II betreft afgerond. Zodoende is de aandacht meer komen te liggen op de voorbereidingen voor het volgen van de implementatie en de verdere versterking van consistentie bij het toezicht.

De Autoriteit heeft ook de eerste stappen gezet voor een andere belangrijke taak in het kader van Solvency II: de maandelijkse bekendmaking van de **risicovrije rentevoet**. Deze risicovrije rentetermijnstructuur en de aanpassingen daarvan bepalen in hoge mate de waarde van de technische voorzieningen die ondernemingen voor hun verzekerings- en herverzekeringsverplichtingen moeten berekenen en daarmee ook de hoogte van het beschikbare kapitaal om aan het solvabiliteitskapitaalvereiste te voldoen.

Eiopa heeft ook een bijdrage geleverd aan de overwegingen van Europese Commissie naar de **rol van verzekeraars bij investeringen in infrastructuur**. De Autoriteit heeft robuuste criteria voor het identificeren van in aanmerking komende infrastructuurprojecten voorgelegd. De risicogelateerde kosten van investeren in goedgekeurde infrastructuurprojecten zijn zorgvuldig gerelateerd aan de diverse risico's, zodat ieder specifiek project een juiste solvabiliteitsweging kan krijgen. Willen verzekeraars daarvan kunnen profiteren, dan is passend onderzoek in het kader van een doeltreffend risicobeheer van deze complexe, heterogene activaklasse noodzakelijk. Investeringen in infrastructuur zouden vanwege hun langetermijnkarakter van groot belang kunnen zijn voor de verzekeringsbranche, omdat zij een goede match kunnen vormen met langetermijnverplichtingen. Tegelijkertijd dragen zij bij tot een meer gediversifieerde portfolio en bieden zij een basis voor duurzame groei van de economie in bredere zin.

Eiopa heeft ook op het internationale toneel van zich laten horen, onder meer met haar bijdrage aan het werk van de International Association of Insurance Supervisors (IAIS) voor de ontwikkeling van een **basiskapitaalvereiste**, een **aangescherpt kapitaalvereiste voor verliescompensatie** en **internationale kapitaalstandaarden**, die alle drie bedoeld zijn om een gelijk speelveld op internationaal niveau dichterbij te brengen.

Wat de ontwikkeling van regelgeving op het gebied van bedrijfspensioenen betreft, is verdere vooruitgang geboekt met het **IBPVII-dossier** (instellingen voor bedrijfspensioenvoorzieningen). Op het vlak van individuele pensioenen heeft Eiopa grote vooruitgang geboekt met het **pan-Europees persoonlijk pensioenproduct (PEPP)**. Conform het verzoek van de Commissie is advies uitgebracht (dat in januari 2016 door de raad van toezichthouders van Eiopa is goedgekeurd), en er is een concept ontwikkeld dat als uitgangspunt kan dienen voor een niveau 2 regelgeving. Hiermee zou de markt voor individuele pensioenen in de EU een andere dynamiek kunnen krijgen en dus ook wezenlijk aan de kapitaalmarktunie kunnen worden bijgedragen. Het verslag over de marktontwikkeling en het eerste **EU-brede register van IBPV's** geven een beter beeld van het pensioenlandschap in de EU.

Zorgen voor kwaliteit, convergentie en consistentie van het toezicht

Eiopa werkt aan verdere versterking van de kwaliteit en consistentie van het toezicht in de hele EU via bilaterale contacten met en kritische feedback aan nationale bevoegde autoriteiten, actieve deelname in colleges van toezichthouders, de verstrekking van tools en advies met betrekking tot het gebruik van interne modellen, opleiding en het opzetten van infrastructuur en systemen voor het verzamelen en delen van informatie.

In 2015 heeft het team van toezicht van Eiopa **19 bilaterale bezoeken** aan nationale bevoegde autoriteiten afgelegd en daarbij feedback gegeven over de voorbereidingen voor de toepassing van Solvency II, de toepassing in de bezochte landen van het risicobedoelingskader en hun praktijken en prioriteiten op toezichtsgebied. Deze contacten hebben de nationale bevoegde autoriteiten geholpen obstakels voor de onder Solvency II gepromote gemeenschappelijke toezichtcultuur weg te nemen. Het team was ook medevoorzitter van de stuurgroep voor de **balansbeoordeling en stresstest voor de Roemeense verzekeringssector**, die ruim 80 % van de Roemeense markt bestreken. Beide toetsingen werden in juli 2015 afgerond met de publicatie van een rapport waarin op de noodzaak van belangrijke aanpassingen van de balansen en de bijbehorende prudentiële ratio's van een aantal verzekeringsmaatschappijen werd gewezen en aanbevelingen voor diverse toezichtsmaatregelen werden gedaan. Het was een geloofwaardige exercitie, die van groot belang zal zijn voor een verbeterde consumentenbescherming en groter vertrouwen in de Roemeense verzekeringssector.

Samenvatting

Eiopa heeft haar actieve **deelname aan en coördinerende rol in colleges van toezichthouders** gecontinueerd en aldus bijgedragen tot versterking van de consistentie in het functioneren van en het overleg binnen deze colleges. Het College-team van Eiopa heeft de ondertekening van de coördinatieovereenkomsten door alle colleges in 2015 gecoördineerd. In deze overeenkomsten zijn de voorwaarden voor de uitwisseling van informatie en de taken en verantwoordelijkheden van de leden vastgelegd.

Eiopa heeft met het oog op een gemeenschappelijke aanpak van het toezicht bij de beoordeling van de solvabiliteitsposities van verzekeringsgroepen die in "equivalente" landen actief zijn, een **advies over de berekening van de groepsolvabiliteit in de context van equivalentie** gepubliceerd. Daarin wordt een aantal supervisory practices in verband met de beoordeling van de beschikbaarheid van in aanmerking komend eigen vermogen op groepsniveau beschreven. Doel is te zorgen voor uniforme procedures en consistente praktijken. Verder heeft Eiopa tijdig een **advies over de voorbereiding op de toepassing van interne modellen** uitgebracht. Daarin worden drie gebieden behandeld waarvoor verschillen tot inconsistente modellering van risico's zouden leiden. De belangrijkste aanbeveling in dit advies is dat nationale bevoegde autoriteiten dienen voor te schrijven dat risico's in verband met vorderingen op centrale overheden naar behoren in interne modellen in aanmerking worden genomen. Eiopa heeft ook **21 cursussen** verzorgd over belangrijke thema's die in overleg met de nationale bevoegde autoriteiten waren aangemerkt als primaire aandachtspunten voor de voorbereiding op de toepassing van Solvency II

De Autoriteit heeft haar werkzaamheden voor het **toezichtshandboek** voortgezet. Dit handboek moet een overzicht worden van goede toezichtspraktijken op de verschillende gebieden waarop Solvency II betrekking heeft. In 2015 zijn aanbevelingen uitgewerkt voor het vaststellen van risicobeoordelingskaders van toezichthouders en hun toezicht op belangrijke gebieden als governance, beoordeling van het eigen risico en de solvabiliteit, beleggingsbeleid, voorzieningen voor levens- en schadeverzekeringen, groepstoezicht en interne modellen.

Op basis van de werkzaamheden van Eiopa voor het harmoniseren van de verslagleggingsvereisten onder Solvency II is de infrastructuur voor het verzamelen, beheren, verwerken en delen van informatie opgezet. Via het **centrale depot van Eiopa** vond de **eerste verzameling van jaarlijkse individuele en groepsverslagen** onder de voorbereidende regeling plaats. Dankzij verdere **verslagleggingsclassificatie is nu verslaglegging conform alle Solvency II-voorschriften** en de aanvullende vereisten van de Europese Centrale Bank mogelijk, zodat de informatie in het juiste format wordt verstrekt en de werklast voor de nationale bevoegde autoriteiten en de sector wordt beperkt. Om de last in verband met verslaglegging verder te beperken, met name voor kleine en middelgrote ondernemingen, heeft Eiopa tevens de **Ondernemingstool (Tool for Undertakings – T4U)** ontwikkeld, waarvan naar schatting 1 200 ondernemingen in de hele EU gebruik kunnen maken.

Bevorderen van financiële stabiliteit

Eiopa heeft verder gewerkt aan haar technieken en tools om de beschikbare informatie beter te kunnen inzetten voor de besluitvorming over nieuwe ontwikkelingen en risico's in de markten en zo het financieel toezicht te verbeteren. Preventief toezicht is gebaseerd op het anticiperen op risico's en het nemen van maatregelen vooraf om die risico's te beperken of uit te sluiten, en Eiopa blijft haar basisproducten (zoals het financiële-stabiliteitsverslag en risicodashboard) leveren om beleidsmakers in sleutelposities een totaalbeeld van de risico's en kwetsbaarheden te bieden. In 2015 heeft de verzekeringssector in toenemende mate de producten van Eiopa gebruikt als hulpmiddel bij het beoordelen van risico's.

Overeenkomstig de oprichtingsverordening heeft de Autoriteit ook de eerste EU-brede **stresstest voor bedrijfspensioenen** uitgevoerd. Doel was een alomvattend beeld te verkrijgen van het heterogene Europese landschap van bedrijfspensioenen, het weerstandsvermogen van regelingen voor gegarandeerd pensioen en hybride pensioenregelingen ten aanzien van ongunstige marktontwikkelingen en een hogere levensverwachting te beoordelen, mogelijke kwetsbaarheden van beschikbare premieregelingen in kaart te brengen en gebieden te identificeren waarvoor strikter toezicht geboden is. Aan de stresstest werd deelgenomen door 17 EER-landen met een omvangrijke bedrijfspensioensector, d.w.z. met een belegd vermogen van meer dan 500 miljoen euro. Uit de resultaten blijkt dat een lange periode van lage rente in de toekomst grote gevolgen kan hebben voor het weerstandsvermogen van IBPV's/ regelingen voor gegarandeerd pensioen (zie informatiebox).

Informatiebox: Resultaten van de eerste EU-brede stresstest voor bedrijfspensioenen

- Een langere periode van lage rente zal in de toekomst ernstige gevolgen hebben voor het weerstandsvermogen van IBPV's/ regelingen voor gegarandeerd pensioen.
- IBPV's zijn verhoudingsgewijs beter bestand tegen een langere levensduur van deelnemers dan tegen ongunstige marktontwikkelingen.
- De mate waarin deze schokken kunnen worden opgevangen, hangt sterk af van de tijd die beschikbaar is om verplichtingen af te wikkelen en van de in elk land aanwezige mechanismen voor mitigatie en herstel.
- Uit de strenge stress-scenario's komt een aantal risico's en kwetsbaarheden naar voren die de nodige aandacht van IBPV's en toezichthouders vereisen.

Samenvatting

Door de aanhoudend lage rente – die in 2014 zelfs beneden die van het scenario van de stresstest lag – is het des te noodzakelijker geworden toezichtsmaatregelen voor de verzekeringssector te treffen en ervoor te zorgen dat deze sector op crisissituaties is voorbereid. Eiopa heeft **de aanbevelingen uit de stresstest actief opgevolgd** en is in gesprek gegaan met de nationale bevoegde autoriteiten, heeft de aandacht gericht op land- en groepsspecifieke resultaten van de test en meer voorbereidingen voor crisisbeheer te treffen. Eiopa heeft tevens een **advies over beheerste principes ten aanzien van de voorbereiding van nationale bevoegde autoriteiten ten aanzien van de preventie, het beheer en de oplossing van crises gepubliceerd. Met het oog op consistentie en adequate veranderingen in de kaders voor de preventie, het beheer en de afwikkeling van crises** heeft Eiopa 14 principes uitgewerkt die nationale bevoegde autoriteiten geacht worden te volgen. Dit advies draagt bij tot de totstandbrenging van een degelijk en convergent systeem dat financiële crises in de EU moet voorkomen en beheersen.

